

اولسوالر

کا در

مکتوبلرک امضالری واضح
 واقوناقی اولسی وآبونه صبره
 نومروسنی محتوی بولنسی لازمدر
 ممالک اجنبیه ایچون آبونه
 اولانلرک آدرسلرک فرانسه
 جده یازلسی رجا اولنور
 ماره کوندردلرکی زمان نه دایر
 اولدیفنک واضحا بیلدیرلسی
 رجا اولنور

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی هفته لاق مجموعه اسلامیه در
 باش محرر صاحب و مدیر مسئول

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم محمد عاکف اشرف ارباب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

آبونه شرائطی
 داجلی ، خارجی ، هریر ایچون
 سنه لکی (۲۵۰)، آلتی آیلنی
 (۱۳۰) غروشدر
 نسخہ سی ۱۰ غروش
 سنه لکی ۵۲ نسخہ در
 اداره خانه
 باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه
 اخطارات
 آبونه بلی پشیندر
 مسلیک موافق آثار مع المنوبه
 قبول اولنور درج ایدلین
 یازیر اعاده اولوناز

مسلمانانلق طبع بشرى نصل تربيه ايدر؟

طبايع انسانيه نك ال لبرال و ال فضيلتپرورلرنده تميز ايدن مبول آره سنده' بالخاصه ايكيهي ال طبيعيسيدر : لذت و فعاليت .
بونلرك برنجيسي علوم و فنون ايله اينجه لاييلر ، حيات اجتماعيه نك عاسيله پرورده ايدباير ، اقتصاده ، صحت ، شهرت رعايله ضبط ايدبايرسه حيات خصوصيه نك تاامين سعادتى ايچون بر منبع فياض اولور .
ميل فعاليت ، دها قوتلى ، دها مشكوك ماهيتى حازر برره نسايدر .
اكثريا حده ، احتراصه ، انتقامه بسوق ايلر . فقط خير و انصاف .
حصول ايله اداره ايدبايرسه هر فضيلت و والدى اولور . و بوفضيلت اعظم
و اقتدار ايله متناسب اولورسه بر عائله ، بر حكومت ، بر امپراطور ارق سلامت و تعاليسى بر السانك جبارته مديون اولور .

بناء عليه ميل ذوقه مقبول ، ميل فعاليت نافع اولان خصائل اضافه اولنور . هر هانكي برنجيه ده بو ايكي ميل بر اشير واهنك مشيرسه فطرت بشريه نك ال مكمل نمونه سنى تشكيل ايتمش ديمكدر .
طبعيت انسانيه ، احتياجات بشريه نك تبديل دائيميه رغما ، دكشمنز .
هر زمان عييدر . فصل بوكونه قدر بين الناس خودكامر ، حسودلر ، متواضعلر ، السانتيپرورلر كورولورسه بوندن صكره ده عييله انسانلرك عقليسى ، عقالسى ، قويسى ، زبونى ، ايسى ، فناسى بولنه جقدر .
زمان ايله تبديل اوغرايان خصائل و نقائص بشريه نك آله جنى اشكال مختلفه زمانك حصوله كتيه جيكي تعديلاندر .

طبع بشرى فضائل و مساوى انسانيه ده كشمديكندن انسانلر برخط حركت تعين و همجنسلىلر اولان مناسبلر نى تأسيس و تقرير ايدجك اساساتك ده طبعلر نك مستخرج اولمق اعتباريله بالضروره تبديل ايتيه جيكي آشكاردر .

دين اسلامك احقوا ايتديكي اخلاقى ، اجتماعى ، سياسى دستورلر سراپا طبع بشردن ملهم اولديغندن الى الابد نوع آدمك ناظم مقدراتى اولمغه شايسته در .

طبع بشرى ال طبيعى و ال جز تمايلاتى بو تمايلاتك فصل تربيه ايدبايرسه بوكله جيكنى يوقارنده بيان ايترك . باقلم دين اسلام و تمايلاتى فصل تربيه ايدرك فطرت انسانيه نى شاهقه كالنه اعلا ايدباير .

دين اسلام علمك الصميمى حاميلى و مروجيدر . رسالته افندمنز ؛ علمى ، چينده بيله طلب ايديكز ديدكلرى زمان چينده نك بر مسلمان بوقدى . بناء عليه اهل اسلام ، ارباب علم و فنون هر هانكي عرق و دينه منسوب اولورلرسه اولسونلر اخذ علم ايدرلر . جناب حق و حكمتى ايسته ديكنه بخش ايتديكنى و بو بخشايش سبحانى به نائل اولانك فياض بر خيريه دسترس اولديغنى بيان ايدباير . ۱] وينه اهل علم حقه ده

۱) يوقى الحكمة من يشاء و من يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا .
قرآن كريم

بشرى عدايده نك تعاليلن اجتناب ايتدكلرى
لى ، اسبابه مستند اولمايان افعالى ، حكمتدن خالى بر عبث
حائنده تاقى ايتدكلر نك افعال للهك تعالين التزام ايتشددر .

قرآنك مخلوقى ده واسى بر هر ك مجراسنى ده كيشدبرمك درجه سنده دينك
نماق بالاطالان ضرر لك ال مدهنى ايدى . (ص ۳۰)

هاشم بك ، بايكز ، مذهبلى سباسبانه تماس ايتدبره بيلمك
اوزره برده مثال بولور . لكن بونك تابعيه نكده ياكشلاق وار . چونكه
مأمون دورنده ظهور ايدن و اوت ، حكايه اولنديغنه كوره كويا اولنك
طرفندن ترويج اولان خلق قرآن فكرينك بر مذهب كلانى اوله رق
پادشاهك سياست ايشنه كلير بر فكر كى كوسترلمسى جدا غير معقولدر .
قرآن مخلوق اولورسه مأمونك خلافتى تايند ايدجك ، وغير مخلوق
اولورسه رقبه سباسبانه قارشى خلافتك صحيح اولماسى لازم كه جك
دكليا . اوت ، قرآنه مخلوق ديمكندن احتراز ايدن ، و قبول ايدمكه
اساساده كنديسك محبت و توجه مظهر اولمايان علميانى خليفه بو بهانه
ايله تضيق ايتمش اولسون . فقط مأمونك علماء ، شاراليم حقه نك
خصوصيتى تلمين ايچون بور تصادفدن و يا خود سوء انتخابدن عبارتدر .
زيرا پادشاهك اولنره اذا ايتك مرامى اولجه باشقه وسيله لره بوله
بايردى . صوكره ، هاشم بك خطاسى دها اى اكلاشلىق اوزره
بوراده دقت ايديله جك بر نقطه وار : خليفه نك قبول ايتديكى و مخالفينه
جبرا قبول ايتدبرمك ايسته ديكي مذهب ، يعنى قرآنك مخلوق و حادث اولمى
عدم مخلوقيت مذهبته نسبتله قرآن كريم حقه نك مبالا نمرجه بر فكر كى
كورونديكه نظرا بوكا ، دين ، سياسته آلت بايلمش ديمكندن ايسه
دينسزلك سياسته آلت بايلمش تعبرى دها زياده ياقيشق آلازمى ؟
شوخالده دينسزلك قباحته دينه بوكه نكه هاشم بك حق اوله بايرمى ؟
عوامه قارشى دينى سياسته آلت بايمش دينلركده مناسبت بولمق ايچين
پادشاه طودور دينى مذهبك عكسنى التزام ايتلى و علماء اهل سنتله
بر لشره نك معتزله علمانى ازمل ايدى .

حقيقت حاله كانجه خلق قرآن مسئله سى حسب الدينه او درجه
شاين اعظام بر مشه دكلدر . و قرآنك ، تبادرايدن كلام لفظى مناسبه
حدوتى شبه سزدر ، اوله ايكن احمد بن حنبل كى بعض اكابر ، كلام الله
اولان كلام نفسى به رجوع نكدن احتراز و نادبا قرآن كريمه حادث
و مخلوق ديمكده اصرار ايتديلر و قناعت وجدانيه لرى خلافتده واقع
اولان جبر و تضيقه كوكن كرديلر .

تاريخدىكي حادثه مذكوره ، شيمديكى مجددلر نك قدر ناشناسلغنه
معروض قالان اسلاف علمانك نه قدر شاين حرمت بر ثبات و متانت
مالك اولدقلر نى كوستيرر .

مصطفى صبرى

سبحان

اختیار القدر ، معالی هیچ بر -

مخصوص برده ذوابند زمه سون . اودوایی بین بیبرم بینمین پسر .
بالکز تولوم بوندن مستنادر ، ۱۵ [کی احادیث نبویه . سلما ملک
طباطبه و بناء علیه حفظ صحته نه قدر اهتمام ایتدیکنی ایضاح ایدر .
شهرت صالحه ایسه اعمال صالحه نیک بر نتیجه سیدر ، کتاب مبینم
اهل ایمانه خطاب ایتدیکه اهل ایمانک صفت کاشفیه بی اولان اعمال
صالحه بی تردیف ایدر .

کوریلورکه بر مسلمان نصیب لذتی علوم و فنونه و غنیه ، حیات
اجتماعیه امر بالمعروف نهی عن المنکر کی اساسات فاضله و اقتصاده ،
محنته ، حسن شهرت و رعایتله استیفا ایدر .

مسلمانلق فطرت السانیه نیک بومیانی انحطاط و تردیدن صیانت
ایتدکدن ماعدا دائما تعالیسی بو تعالیم و اوامر ایله تأمین ایتمشدر .
ا کتساب علم و عرفان ایدن ، فضائل اجتماعیه ایله پرورده اولان ،
شرائط اقتصاده و قوانین حفظ صحته رعایتی اعمال صالحه ایله احراز نیک
نام ایتمه بی اوکرمن بر مسلمان منسوب اولدینی مسلکده اجرای فعالیت
ایده جکدر . محنت جداله کیره جکدر . تأمین معیشت ، احراز رفاهیت
ایچون اوغراشه جکدر . مفید و مستفید بر عضو اجتماعی اولغه باشلايه
جکدر . بو طریق سنی و فعالیتده بر انسانک کچره جکی صفحات حیات ،
بو محنته مجاهدله ده تحمل ایده جکی صدمات ، بیه جکی خبی عقیبات ،
تماس ایده جکی انسانلرله پیدا ایده جکی مناسبات نه قدر مهم تاثیراتی
حائزدر . حدت ، احتراض ، استقام کی حسلرک زبونی اولمق و بناء
علیه متضرر اولمق و یا اضرار ایتک ، بویله جه کنهه کیرمک فطرت
بشریه نیک مقتضیاتیدر . احواله بو اقتضالره قارشی انسان نه ایله مجهز
اوله جکدر . حدتی ، احتراضی ، انتقامی نه ایله تسکین ایده جک ،
بوکی حیاته نصل غالب کله جک ، بو حیاتی نه ایله و نصل اداره ایده جکدر .
دین اسلام فطرت بشریه نیک بو عجز و نقصی « حسن خلق »
ایله ، هرام اخلاقی امر دینی و امر ایمانی ایتکله ، اعمال و نیاتده
مسؤولیتی تأسیس ایتکله تلافی به چایشمشدر .

رسالتنامه افندمن حضرتلری وظیفه رسالت و دعوتنیک رکن اساسیسی
محاسن اخلاق اولدینی « اما پشت لاتم مکارم الاخلاق » یعنی « بن
آنحی مکارم اخلاقی تماملامق ایچون بخت اولندیم » حدیث شریفیه
تصریح بیوریورلر .

قرآن کریم مکارم اخلاقی تفصیل بیورمشلردر . « عفو صاریل ،
ایملکی امرایت ، جاهلردن روگردان اول » ۱۶ [و شبهه سز الله تعالی عدل
واحسانی . یاقین اولانلره عطای امر ، سوزک و فملاک کوتوسندن ،
۱۴ (یا عباد الله تداءوا فان الله لم یضع داء الا ازل له دواء غیر داء
واحد الهرم . حدیث شریف .

۱۵ (ان الله تعالی لم یزل داء الا ازل له دواء علمه من علمه و جهله
من جهله الا السام — حدیث شریف .

۱۶ (خذ العفو و امر بالعرف و اعرض عن الجاهلین — سورة آل عمران
آیت ۱۹۸

« سوزی دیکلرلر واک کوزلنه اتباع ایدرلر . ۲ [دیور . بالخاصه
اهل علم ایله جاهلرلی قطعیا مساری طوتمیور . ۳ [
دها مسکره بتون مسلمانلری امر بالمعروف ، نهی عن المنکر و مأمور
ایتمکله حیات اجتماعیه بی دائما تطهیر و تصفیه لسوق ایدیور .

« مسرفلر ، شیطانلرک قرداشیدر . ۴ [الکزی نه صیم صیق
طوتیکز ، نه ده بوسجوتون آچیکز . ۵ [دیورک هم اسرافدن هم
خستندن منع ایله بونلرک حد وسطیسی اولان اقتصاده رعایت ایدلسنی
توصیه ایدیور . بناء علیه مسلمانلر اقتصاد ، اعتدال ، حسن نیت و حدود
شرعییه بی عدم تجاوز شرطله انواع زینت و مشتهیات ایله تجمل و تمتع
ایدرلر . جناب حق « ییکز ، ایچیکز فقط اسراف ایتیه ییکز . ۶ [
بیوردقلری کی قولاری ایچون لطف بیوردقلری زینتلرله طبیات رزق
دکل ، آنحی آشکاره نهان فواحشی ، بغیر حق اثم و بغی و الله شریک
قائم بی تحریم بیوردقلری ، ۷ [زینتلرله کوزلا کلرک انسالره رایگان
بیوردقلری اثم سبحانیه دن اولدینی ؛ حیوانلری ، نوع بشرک استفاده سی
ایچون ۸ [دکزلری ، باقلمسید ایتک ، کومرلر چیقاروب تزیین ، کیرلرله
کشت و تذار ایتک ایچون یاراندینی ، ۹ [حیات اخرویه بی نعم دنیویه دن
نصیب رفاهیت میز استیفا ایدرک تأمین ایده بیله حکمزی بیان بیور یور . ۱۰ [
بونلرک هبسی دلالت ایدیورکه دین اسلام روحک شهره تعالیسه
حائل اولیه حق بر صورتده حواسک حق تمنی بخش ایتشدر .

محنته رعایت خصوصنده ایسه مسلمانلق محنتک اک بیوک محافظی
اولان طهارتیه نیک مهم بر موقع آیرمشدر . دها مسکره اسباب موفقیته
اک مهمی اوله رق و قوت بدنله قوت علمی ، ۱۱ [اراده ایدیور .
محنت ابدانی ، محنت دنیاه تقدیم ایدیور . هله آوان مرصده ، اسباب
شفایه توسل اولنسنی قطعیا توصیه ایدیور : « الله هیچ بر خسته لاق
ازال ایتمه مشدرکه اوکا مخصوص برده شفا ازال ایتمه سون ۱۲ [
هر خسته لاق بر دواسی واردر . خسته لاق علاجی اله کچنجه او
خسته لاق اللهک اذنیله شفا بولور ، ۱۳ [ای اللهک قوللری ا
تداوی ایدیورکیر زیرا الله تعالی هیچ بر خسته لاق ویرمه مشدرکه اوکا
برده درمان ویرمه سون . بالکز بر خسته لاق بوندن مستنادرکه اودم

- ۲ (الذين يستمعون القول فيتبعون أحسنه — قرآن کریم .
- ۳ (هل يستوی الذين یلمون والذين لا یلمون — قرآن کریم .
- ۴ (ان المبذرين كانوا اخوان الشیاطین . . . — قرآن کریم .
- ۵ (ولا تقال یدک الی عنقک ولا تبسطها کل البسط — قرآن کریم .
- ۶ (کلوا واشربوا ولا تسرفوا . . . — قرآن کریم .
- ۷ (اما حرم ربی الفواحش ما ظهر منها وما بطن . . . — قرآن کریم .
- ۸ (والا فنام خلقتها لکم قرآن کریم .
- ۹ (و سخر لکم البحر قرآن کریم .
- ۱۰ (و اجع فی آماک الله الدار الآخرة ولا تنس نسیک من الدنیا — قرآن کریم .

- ۱۱ (وزاده بسطة فی العلم ، الجسم قرآن کریم
- ۱۲ (ما ازل الله داء الا ازل له شفاء — حدیث شریف
- ۱۳ (لکل داء دواء فاذا اصیب دواء الداء برأ بأذن الله — حدیث شریف

ایدر : [۱۷] : غم اولیں اتج ایله معاملہ ایت
زیر اللہ تعالیٰ احسان ایدلری سورہ [۱۸] : یا محمد ایسی بی
کنڈیسندن ایسی ایله ، یعنی حسنہ ایله دفع ایت . کنڈیسیہ آرہ کزده
عداوت اولان کیمسه برد باقارسک کہ سکامشقی بردوست کی اولویرمش
[۱۹] : او متقبل ایچون کیسر حالارنده ده ، عسر حالارنده ده اتفاق ایدرلر
غیظلری ضبط ایدرلر ، خلقی عفو ایدرلر . الله ده ذاتاً یویله احسان
ایدلری سنور [۲۰] : ظنک لچوغندن صافیکنز ، زیرا ظنک بر
طبعی کنهدر ، بر ده تجسس ایتہ یکنز . بربریکزی ده غیبت ایتہ
یکنز [۲۲] :

مکار اخلاقی تفصیل ایدن آیات کریمہ سنک کافہ فی مقالہ مناسیعیاب
ایده من . اخلاق قرآنیہ بو منوال اوزره انسانلری عفوہ ، اییلکہ ،
عدل و احسانہ ، سیئاتی حسنات ایله دفعہ ، غیظلری ضبطہ ، تجسسیدن ،
احترازہ ، محروملرہ ، سائللرہ مالزدن بر حق آیرمغه دعوت ایلر .
علیه الصلاة والسلام آفندمن دخی «حسن خلقی» الله تعالیٰ یاراندی
اک بیوک شیدرہ [۲۲] : دینسندن صوکره عتلق باقی خلقه کنڈی
سودیرمک ، وهر هسانکی بر اییہ ویا کوتوبه قارشی خیری ابدال
ایتکرہ [۲۳] : اسلام حسن خلقیدن عسارتدر : « اخلاق
دینک قابیدر [۲۵] : یعنی بر کیمسه ده کی دینک درجه وماہیتی اخلاقک درجه
وماہیتله متناسیدر . مؤمنلرک ایمانجه اک کامللری اخلاقی اک ایی
اولانلریدرکہ بونلر کنڈیاریلہ خوش کچینیلر ، ناس ایله الفت ایدر
و کنڈیلریله الفت ایدیلر کیمسلردر . الفت ایتہ من وکنڈیسیله الفت
ممکن اولیاندہ خیر یوقدر [۲۶] : شبہ من بر قول حسن اخلاقی سایه سنده
عبادتی آز اولدینی حالده درجات آخرتک اک بیوککرینه و منازل
آخرتک اک یوکککرینه نائل اولور . سوء اخلاقی سییلده عابدلر
زمره سنندن معدود ایکن جهنمک اک اشاعی درگانی بولور [۲۷] :

- (۱۷) ان الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذی القربىٰ وينهى عن الفحشاء
والمنکر والبغی سورہ نحل آیت ۹۲
(۱۸) فاعف عنهم واصفح ان الله يحب المحسنین — سورہ مائدہ آیت ۱۳
(۱۹) ادفع بالیٰ می احسن فاذا الذی بینک و بینہ عداوة کانه رلی حمیم . .
سورہ فصلت آیت ۳۴
(۲۰) للمتقین الذین ینفقون فی السراء والضراء والکاظمین التیظ والعاذین
عن الناس والله یحب المحسنین — سورہ آل عمر ان ، آیت ۱۲۸
(۲۱) اجتنبوا کثیرا من الظن ، ان بعض الظن اثم ، ولا تجسسوا ولا
یغتب بعضکم بعضا . سورہ حجرات ، آیت ۱۲
(۲۲) حسن الخلق خلق الله الا عظم — حدیث شریف
(۲۳) رأس العقل بعد الذین التودد الی الناس واصطناع الخیر الی کل بر
و فاجر — حدیث شریف
(۲۴) الاسلام حسن الخلق — حدیث شریف
(۲۵) حسن الخلق وعاء الدین — حدیث شریف
(۲۶) اکمل المؤمنین ایماناً احسنهم خلقاً الموطون اکثافاً الذین یألفون
و یؤلفون ولا خیر فیمن لا یألف ولا یؤلف — حدیث شریف
(۲۷) ان البدر لیبلغ بحسن خلقه عظیم درجات الآخرة و شرف المنازل
و انه لضعیف العبادہ و انه لیبلغ بسوء خلقه أسفل درجہ جهنم و انه لعابد —
حدیث شریف

« ایمانک اشرفی خلقک سندن آمین اولماسیدر ، اسلامک اشرفی خلقک ،
سنک دینلندن ، الدن سلامتده اولماسیدر . هجرنک ده اشرفی سیئاتی
ترک ایتکدکر [۲۸] : ایمانک افضل الله ایچون محبت ، الله ایچون
انض ایتہک ، لسانکی ذکر الله ایله جالشدیرمک ، کنڈک ایچون هر نه بی
سورساک باشقہ لری ایچونده اونی آرزو ایتہک ، کنڈک ایچون هر نه دن
خوشلامازسهک باشقہ لری ایچونده او شیک حصولی آرزو ایتہک ،
برده یاخیر سویله بوب یا سکوت ایتہ کدر [۲۹] : نفسی یدقدر تنده
طوتان الله عظیم الشانہ قسم ایدرمک هبیج بر قول کنڈی نفسی ایچون
ایستدیک خیری قاردهشی ایچون ایستمدکجه ایمان ایتش اولماز [۳۰]
« قول اخلاقی کوزلاشدیرمک ، غیظی و کمدکی ، باشقہ لری ایچون
کنڈی نفسی ایچون ایستدیکنی آرزو ایتدیکجه ایمانی کامل اولماز .
اعمال صالحه ایشله مہدن یالکز اهل اسلامک خیر خواهی اولقله
جننه نائل اولمش نیجه کیمسلرور در [۳۱] : بیوریورلر .

ایشته بونکی آیات واحادیث شریفه کوستیریورکہ بزده او وظائف
و حقوق اخلاقیہ او امر دینیہ ایله تمیزچدر ، اخلاق ایله عاداتی
واحددر ، بر عمل لسانی اولان « لا اله الا الله » کلمه طبیعہ سنی سویله مک
نصل ایماندن بر جزء مهم ایسه کذرکاه ناسدن اذیت ویرمک برشی
رفع ایتک ، مثلاً بر طائش پارچه سنی اروتهدن قالدیروب بر کناره آتقی ده
ایماندن بر جزءدر . بر مسلمان نمازی ، اوروجی ، زکاتی ، حجی
اصل بروظیفه دینیہ اولهرق طائرسه محافظه سختی ده ، عالیه سنی اتفاق
ایتہ بی ، اشائی نوعنه کولر یوز کوسترمه بی ده بر وظیفه دینیہ اولهرق
بالر . قتل نفس ، شرب خمر ، قمار ، زنا ، قذف یعنی لساناً بریسنک
ناموسنه تجاوز ، باشقہ سنک مالی غصب نصل برر معصیت ایسه
ناصل حرام ایسه ، غیبت ایتک ، مالاینی سویلک ، بخته مضر برشی
یمک ، معده بی افساد ایتک ، ادب و حیثیته مخالف اطوار ایله کنڈی حیثیتی
قیرمق ده ، نفسی بغیر حق اذلال ایتک ده بر معصیتدر ، حرامدر .

اخلاق اسلامیہ نفوس انسانیہ بی بویله جه تهذیب ایدیور . کذارش
حیاتزده بزه بویله جه رهبرک ایدیور . بونلرہ کورده توفیق حرکت
ایلدنی امر ایدیور .

- (۲۸) اشرف الايمان ان يأمنك الناس و اشرف الهجر ان تهجر
السيئات . حدیث شریف .
(۲۹) افضل الايمان ان تحب الله و تبغض لله و تعمل لسانك فی ذکر الله
عز و جل و ان تحب للناس ما تحب لنفسك و تكره لهم ما تكره لنفسك
و ان تقول خیرا او تصمت — حدیث شریف .
(۳۰) والذي نفسی بیده لا يؤمن عبد حتى یحب لایخیه ما یحب لنفسه
من الخیر . حدیث شریف .
(۳۱) لا یستكمل العبد الايمان حتى یحسن خلقه ولا ینتی غیظته و ان یود
للناس ما یود لنفسه و لقد دخل رجال الجنة بغير اعمال و لیکن بالنصیحة لاهل
والاسلام — حدیث شریف

دسانيرالک فطرت بشريه ي ساهه

بشرک ميل لذت و ميل فعاليتي يوقاريدنه يوقاريدنه يوقاريدنه
ترديادن صيانت ايدبيور ، فضائل انسانيه الك سربست انگشافي تامين
ايدبيور ، انساني طريق هدايته سوق ايدبيور . علوم و فنونه
ايدبيور ، حفظ صحته ، اقتصاده ، عمل صالحه ترغيب ايدبيور . احتراض
وانتقام حساري ضبط وازاله ايدبيور . هرکمي مسئول طوبيرور .
دساتير اسلاميه طبع بشردن ملهم ، و طبع بشري لايتيرور .
دساتير اسلاميه نفوس بشريه ي الك مکمل تربيه ايله تقويم ايدريک وسجايي
بشريه ي برلشديره رک و اهنگاشديره رک فطرت بشريه ي شوايق کاله
سوق ايتکده در .

بوخصوصاتي درک ايتکدن عاجز اولدوقلري حاليه ملت اسلاميه يه
رهوکل ايتک ايتيه يئر ، چاره سلاقي آنجق عصريلشمکده يعني ديني
حناغدن آييرمقدمه بولانلر اجماع ايدجکلري فوضيک دهشتندن
يخبر بولنيورلر . فقط بولنلرک ، اخلاقيه اوينادقاري ملتي نره يه سوق
ايتکلري پک آشکاردر .

مسلمانلق علوم و فنونک الکصيمي ديني با اقتصادي ،
عزتک ، غيرتک ، خير و عدالتک ، و . . . الک بيوک سربوردر .

ملتنر ايتيه ي ملت اسلامدر . و هيچ بروقت مسلمانلاني
بيقمه يه چاليشانلر بير اولماي سدر . او حالده بوزواللي ماتي بوکي
کراه روبر له مجادله يه سوق ايتکده نهمعني وار . ملتک و ملتک احتياجات
حقيقه سي کمال اهميته تقدير ايدن مسلمانلرک قارشيسنه ديکيلمک ملتي
مسلمانلاردين آييرمغه چاليشمق نهدن ايجاب ايدبيور ، ايتيه مسلمانلق
دين فطريدر ، بوندن شبهه اولنيورسبه بوشبهلرک مصدري جهالندر .
و برقاچ کشينک جهاتي و ياخود غرضي مسلمانلاني اصلا متأثر ايتز .
بزوحقيقتي اعلان ايتکدن کيري طورميورز . بويله بردين فنلرينک
تورک و ياهرهانکي ملته موافق اولمديني ادعا ايتک فطرت بشريه ي استکناه
ايتماک دسانير اسلاميه ي طانيماقدن ايلري کله بيلير . بناء عليه مسلمانلارک
عليه نده جريانلر آچمله مشغول اولانلر برکوه بوکي تدقيق نده بولنق
کاسفتي اختيار ايتسه لر ، اميتزک بويله برزحمتک نتيجه سي بتون بو آني-
اسلام بزم جريانلرينک اضمحلالندن بشقه برشي اولماز . يوق اکر بو
اسلام عليه دارلري برطاقم الاشلر اوغورنده ضالانده اصرار ايدرلرسه
اونلره قارشى وضيتمز : « ذرهم في طغيانهم يعمهون . »

عمر رضا

ايچکي لرك منهنه چالشمق لزومي

عصرلردنبري انسانيتي مهلك ترديله اوغراتان ، مدهش اوچو-
روملره آنان اولاد قاتلي ، انا بابا قاتلي ، تيمارخانلر پريسي ، عقل و فکر
دشمني و بتون ششامتلك منهي ميهود ام الحباثك ماهيت حقه يقه سي

جناب حق بيوريور که « هرکيم برذره مقداري خير ايشلرسيه آني
بولور . هرکيم ده برذره مقداري شر ايشلرسيه آني بولور » [۳۲] ؛
« انسان چاليشديني شيدن بشقه سي بولاماز » [۳۳] ؛ « حق بيلديرمک
اللهدن ، ايتيه يمان ايدر ، ايتيه ي کافر قالير » [۳۴] ؛ « ابي عملده
بولان کندي نفسه ، کوتو عملده بولان ايتيه کندي ضررينه چاليشمش
اولور . اوندن صکره ربکزه رجعت ايدريکيز » [۳۵] .
« سن اونلره دي که : هرکس کندي نيتنه کوره عمل ايدر .
[۳۶] « الله تعالي بايدغندن مسئول اولماز ، چالبوکه اونلر مسئول
اولور » [۳۷]

عليه الصلاة والسلام افندمزده هربريکيز رچوباندر وسوروسندن
مسئولدر [۳۸] ، « قيات کوننده آدم اوغلي بش شيدن سؤال
اولنمديجه ربك حضورندن آريلاز . عمرندن سورولورکه آني نه ايله
افنا ايتدي ، کنگلنکدن سورولورکه آني نه ايله پيرادي . مالندن
سورولورکه آني نهدن قازاندي و نره يه صرف ايتدي . برده اوکرنديکي
شي ايله نه درلو حامل اولدي ديبه سؤال اولنور [۳۹] ، بيوريورلر .
دين اسلامک تاسيس ايتديکي مسئوليت ، مسئوليت شخصيه در .
هيچ برکيمسه ديکريک عملندن مسئول اولماز .

قرآن کریم : کناه ايشله مک شاندن اولان هيچ برکيمسه ديکريک
کناهي بولکنمز » [۴۰] .

سن اونلره دي که : الله ورسوله اطاعت ايدکيز ، اکر اعراض
ايدرسه کز رسولک امر تبليغه کنديسنه تحمیل اولنان مسئوليت آنجق
کنديسنه ، امر اطاعتده سزه تحمیل اولنان مسئوليت آنجق سزه
راجمدر . مع مافيه اوکا اطاعت ايدرسه کز هدايتي بولورسکيز ، رسول
ايتيه سزه قايشماز . اونک وظيفه سي يالکيز انجيقجه تبليغ ايتکدن
عبارتدر . [۴۱] ، بيوريور .

دين اسلام انسانلرک ميل فعاليتي حقوق ايله و مسئوليت اعمال ايله
تهذيب و تقويم ايدريک بشرک سعادته ، تعاليسنه استخدام ايدبيور .
[۳۲] فن يعمل مثقال ذره خيرا يره ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره —
سورة زلزلت .

(۳۳) و ان ليس للانسان الا ما سمي — قرآن کریم .
(۳۴) و قال الحق من ربکم فن شاء فليؤمن ومن شاء فليکفر — قرآن
کریم . سورة كهف آيت ۲۲
(۳۵) من عمل صالحا فلنفسه ، و من اساء فلنفسه الى ربکم ترجعون —
قرآن کریم سورة جاثيه آيت ۱۴

(۳۶) قل كل يعمل على شاكلته — قرآن کریم . سورة اسرى آيت ۱۹۱
(۳۷) لا يسئل عما يفعل و هم يسألون — قرآن کریم ،
(۳۸) کلکم راع و کلکم مسئول عن رعيته — حديث شريف .
(۳۹) لا نزول قديما ابن آدم يوم القيامة عند ربه تعالى حتى يسأل عن
خمس . عن عمره فيما افناه و عن شبابه فيما ابلاه و عن ماله من اين اكتسبه
و فيما انفقته و ماذا عمل فيما علم . حديث شريف ،

(۴۰) ولا تزر وازرة وزر اخرى — قرآن کریم
(۴۱) قل اطيعوا الله واطيعوا الرسول فان تولوا فانما عليه ما حمل وعلیکم ما حملتم
و ان تطيعوه تهتدوا و ما على الرسول الا البلاغ المبین . سورة نور آيت ۵۳

بیانلادی. بیک اوجیورس اول الهی معجزه-
سبیل بر حقیقی الی علوی بر صورتله بیان بیوران دین اسلامک قدسیت
وعظمی بر قاندها اظهار ایدی. حقیقت انسانله ندیمه روح صفتیه
تقرب ایدوب الی مدھش جلادلرک یابمدینی فناءقلری بیان بو روح
خبیثک شرندن زوالی انسانیت کیم بیلر قاج بیک سنه لدنبری مال
وجانلرینی، عرض و ناموسلرینی عقل و اذعانلرینی بر دلولوقور نارامامشیر
ایدی. واقعا دین اسلام متمسکری اکثریت اعتباریه بو آلفته جهل-
تقریبی مجلس عفت و عصمتلرینه یاقلاشدیرمه برق شرف و حیثیتلرینی،
عقل و محنتلرینی شائبه دار ایتمک دن محفوظ قالمشیر ایسده اخلاق سیئه نیک
سرایت ده الی مدھشی امراض ساریه دن کری قلامسی حسیه دین
جلیامزه مذوب اولدقلری حالده بوجادوی جاذبه غایه الدنوب مبتلا
اولانلر بزم ارامزده ظن ایدلر درجه ده جو فالح دن قورطولامادی.
عجبا بوکا سبب نایدی؟ ناصل اولیورده ظاهر عقل و ایمان صاحبی
کسه لر بیلر بوکا الدانورلر ایدی؟

هیچ شبهه یوق که انسانلرک بوالداعملری، ایچکی لک موقت صورتده
ویردیکی مغفل نشئه و فعالیت ایله؛ معتدل مداوملر نده کورولن یالانچی
علام صحت دن ایلزی کایور ایدی. نه ورت ایچکی لک بوخاللری اوقدر
الدایمی قوته مالکدرکه انسانلر ایچون بوالدایمق دن قورطولایلمک
آیچق ایکی صورتله ممکن اولایلمشدر: برنجیمی قوته قدسیه ایله یینی
بیک اوجیور سنه اول دین اسلامک لطف و ارشادیه، ایکنجیسی ده
دها صوک زمانلرده علما و حکمانک باخصوص اجله اطبانک پک ایچیه
ویک یوکسک تجربه و تدقیق لرله یعنی علم و معرفت نوری سایه سنده
اولمشدر.

تاریخ عالم مطالعه اولنورسه کورولورکه ایچکی لر مبدئی غیر معلوم
پک اسکی زمانلردنبری موجوددر. آنیچق اووقتکی ایچکی لر شمیدیکی
شرابلر، بیرلر نوعندن خفیف ایچکی لر ایدی.

اسکی زمان علما و ادبامز آزچوق ایچکی علمینده بولوغشیر ایسده
انیچق سوء استعمال یعنی سرخوشلق علمینده بولوغشیر ایدی. معتدل
صورتده استعمال ایسه همان عمومیتله مدح و ثنا اولوغش و ازجله
یونان آناری شرابک منافی حتمنده برچوق منافی محتوی بولوغشدر.
قبل الاسلام وبعث اسلامیه انساننده هر بلر خرمادن استحصال
ایندکلی، ایچکی لره دوشکون ایدیلر. جناب پیغمبر افندمن کندیلرینه
سوت کیزدن اول، دخی اصلا ایچکی قولالامامشدرلر.

قرآن کریم ایچکی لری اوج دفعه ده منع بیورمشدر: اولاسرخوش
ایکن نماز قلمق منع بیورملش، اوندن صکره ایچکی لک کناهک،
مضرتنک منفعتلرندن دها بپوک اولدینی بیلدیرملش واک نهایت ایچکی
موردار برشی اولوب سلامت و فلاحک اوندن صاقتمق ده ایدوک ذکر
ایدیلرک قطعی صورتده نهی بیورلمشدر.

ایشته انسانلک بویوک دشمنندن قورطولماسیچون لازم اولان

ایلك تمل تا اوزمان آتیش و بیک اوجیور سنه دنبری بوتله باغلانانلر
جداً سلامت و فلاح دائره سنده یاشامشدرلر. آنیچق خلفای راشدین دن
صکره ایش باشنه کچمش سفهلرک خبیثلری و یونان آناریک ترجمه سنه
همت اولوندینی صره لرده شرابک فائده لرینه دایر کورولن. سوزلرک
تأثیر خبیثلری نتیجه سی اوله رق شرابلر ملوک و اکابرک سرای و مجلسلرینه
کیرمش و بیوکلرک یابدقلرینی کوجو، کترقلیدایتمسی پک طبیعی ایدوکندن
ملت ایچنده ایچنلرک چوغالمسی کچیکمه مشدر. دیگر طرفدن شرابک،
باخصوص ایران شرابک شعرلرینی می و مل ایله طولدورمالری ادبیاتده
اک زیاده ایزانی لری تقلید ایدن بز تورکلر ایچنده بودوشتی شیطانک
طرفدار بولماسنه یاردم ایتمشدر. فقط اصل تعمیمنه و کویولریمزه وارنجیه
قدر هر طبقه ماته صوقولماسنه سبب دینیزک حریت ادیان اولان کمال
مساعده سنه مبق عصر لدنبری سینمه مزده طوئیده ز غیر مسلم وطندا-
شیرک سوء قرین و سوء مثال واک صکره اوروبالی لک ترفیات معلومه لری
اوزرینه بز میکیرجه اونلرک مابه الامثال اولمالری در.

برقاج سنه دنبری ارامزده پیدا اولان بعض نادار ارباب رذائل
استما ایدیلرسه مملکتلریمزده ایچکی تجارتی حالده منحصر آ غیر مسلم لر
النده و بونلرک اک مسرف مشتریلری ده مع التأسف مسامانلر میاننده
بولونقمقده در، [۱]

ایشته دین مبینمیزک نهی صریحی میدانده ایکن مسلمانلر اراننده
ایچکی لک رواج بولمی باشلیجه جهالت نتیجه سی اوله رق بوسورتلرله
واقع اولمشدر.

زده اک زیاده قولانیلان ایچکی راقی در. وراقی ایسه ایچکی لک اک
مضر اولان نوعنددر. بونوع ایچکی لر امیقندن چکیلرک استحصال
اولنورلرک استعماللری نسبتله بیک در.

اسپر توبی ایلك دفعه امیقندن خالص اوله رق چکن هر بلردرکه
بشنجی عصر هجری ده چکمشدرلر. اولا بویانچی و یاقیچی ماده یی زهر
اولق اوزره "تاتی ایتشیر، صکرملری بعض علاجلرک ایچنه قاطهرق

(۱) ایچکی لر مسلمانلر، یانکر صالحله قانا یوب عینی زمانده دام اغفاله
طوتولالریچون برطوزاق اوله رق ده قولانیلیر. اناطولی ده حبوبات، کره سته
وساثره تجار تیچون کویلری طولاشان نه قدر جور باجیلر، چلی لر، فلانلر واردرکه
برابرلنده دائما راق طاشیلر. برکویه وردیلریم درحال اغانک اوطه سنه ایزلر،
خوش بپن دصکره اغابه هدیه کتیردیکی، غایت اییپندن اولوب مخصوص کندی
اولنده یابدیردقلرینی فلان سوبله یه رک الایوب بوالادقندن صکره برقدح طولد-
وروب اداچمزه صونارلر. برقاج قدح ایچوب چار کیف اولدینی صره ده چور باجی
اوکوبدن نه الاچقرسه بازارلغه کیریشیلر. اولاشده مالک ذکرندن خیل اشاغیه
ویره چکنه دائراغانک اغزندن سوز آلیرلر. قاپاروی ویزوب ایی بتردکدن صکره
اوتکی کویه کچرلر. بویه بویه بزم جاهل کویولره هم زهر طاعیدلر هم بیک
زحمت ایله میدانه کتیردکلری مالاری اوجوز قیائله قاپادوب کفیلرینه قارلر. بن حرب
اشاننده دائما تره نلرده تصادف ایتدیکم بوقییلدن بریسی طانیرم که بوجه کارانی
مفتخر آ کلانمش ایدی. کندی سبیل ایلك دفعه کوتامیه ده برلشیش ایدک. صکره دن
چوق کوروشدک. فقط ارتق حیل کارلندن بحث ایده سر اولش ایدی. مع مافیه
برابرلنده دائما بیککلر راق ایله طولو اوله رق بولور ایدی.